

mília vinguin del francic i es vagin propagar a les diverses llengües romàniques des de França (com voldria Gamillscheg, *Rom. Germ.* 1, 224), car aquest verb es presenta igualment descabdellat pertot i igualment antic.

DERIV.: *Guarnit* m. 'ornaments': «tu saps que 'l pobre pare, amohinat ab lo negoci, no pensava en luxos ni *guarnits*», NOLLER (*Pap.*, 44); Fontserè ho apunta al marge del seu *DOrt.* com a terme de fusteria. *Guarnició* [mj. S. xv]: «La Princesa féu portar una spasa molt bella, que l'Emperador son pare tenia, e senyí-la-y, ab lo pom e tota la *guarnició* d'or; e l'Emperador féu portar uns sperons tots d'or ---», JoMartorell (§ 173, Ag. II, 386); el *DAG.* en dona dos testimonis documentals del tercer quart del segle (1462), un d'ells en la variant *guarnisó*; i abans s'havia usat la variant de fonètica rigorosament hereditària *guarnió*: «dixeren en què levarien lur menjar, que assats eren carregades lurs azembles de les *guarnions* que portaven», Jaume I (Cf. *GONIÓ*).

Però des del S. xv es fixa la forma en *-ició*: «foren dos brocals, dues faxes e dues gaspes», Bna., a. 1485 (*Homen. Rubió i Lluch* II, 556); «*-ició*: munitio, instructio; g. de gent: praesidium; g. de cavall: phalerae», Busa-N.; «DEL PORTAL Y ALGUNES GUARNICIONS DE PORTES --- les *guarnicions* de la porta: antepagmenta», «naus de *guarnició* o socorro: praesidariae», OPou (*TbPu.*, 10, 69); modernament la més corrent és l'acc. 'tropes que defensen un fort': «nobles soldats --- que peleyeu, / els uns estan en la batalla - y els altres en *guarnició*: / sí n'hi han fet una enramada ---», ben arrelat popularment, com mostra la bona prosòdia de *-ió*: MilàF, *Romlo.*, 576A.4 i A. *Guarnicioner*, no ha de substituir *baster*, com li fan fer alguns per castellanisme, però és correcte en armeria: «g: qui fa guardes de espases: faber capulorum», OPou (*TbPu.*, 163).

Aplicat a cavalcadures i cavallers, el que és bon català i us ja antic és *guarniments*, que ja he citat d'un nis. de Jaume I; encara: «que-ls pròmens de Barcelona dixeren --- que-ls faéssem carta --- que-ls en dessem part e a aquels qui irien ab Nòs a caval ni a peu, e aytambé per los *gornimens* que aportarien» (Jaume I, § 54, Ag., p. 89); «après venien tots los hòmens viudos --- tots vestits de vellut negre, e tots los *guarniments* de les bèsties de aquella matexa color», «après venien los quatre cavallers a cavall ab sengles aquanees, totes blanques, ab *guarniments* de vellut morat e brodats de una divisa e de una color», JoMartorell (Ag. I, 121, 194). I així segueix ben popular, des dels Alps Pirineus (*gurniménz del kabül*, Tor de Vall Ferrera, 1932) fins a Men. («*guarniments*: arreus per l'ensellament d'una bèstia», AFerrer Ginart, *Rondalles de Men.*, 221). *Guarnicionaire*; *guarnicioner*, *-eria* (que de cap manera no es pot usar per *basteria*). *Guarnimentar*; *guarnimentera*. *Guarnidor*; *guarnidura*; *guarnitura*.

guardó

GUASPA, 'peça de metall que es posa a la punta inferior d'un bastó, llança etc.', d'origen incert; com que hi hagué antigues variants aragoneses com *cospa* i *c(u)aspa*, i formes romàniques anàlogues (com *guspe*, *gaspa*, *cospe* i *encóspia*) es troben amb significats semblants a Suïssa, Gitonda i Portugal, potser d'un derivat del ll. CŪSPIS 'punta' es formà un verb **gospar* o *engospar*, que sota la inducció de l'alternança *guarda/gordar*, existent en el llenguatge popular, es canvià en *guaspa*, ajudant-hi la influència de derivats d'aquell, amb sentit aff: *les guardes* (de l'espasa, el punyal etc.), el *posar-se en guàrd(i)a* etc. □ 1.ª doc.: c. 1390.

Guaspa figura com a rim de *raspa*, *caspa* i dos *aspa* (un, segurament verb), en el *Torc.* d'Aversó, c. 1390 (335.5);¹ ja sovint en inventaris del S. xv: «una spasa de dues mans ab son pom, crohera, *gaspa* e brocal» en els inventaris d'Anfós el Magnànim (1412 o 1424); «una *guaspa* de spasa, d'argent», Torredembarra, 430; «una dagua ab *guaspa* d'argent», Vic, 1445 (*DAG.*); «un basalart gornit d'argent, ço és *guaspa*, brocal e sivella» en un inv. mallorquí (que trobo datat de 1434 en el *BSAL* III, 312a, altrament *AlcM*); «la figura --- la hon vos mostra *gaspa* de la spasa» en la llegenda d'un Atlas (única cita en l'*InvLC*, l'Atlas de Crescas, o altre de l'escola mall. del S. xv); en la descripció que P. Carbonell dona de les Exsèquies de Joan II, a. 1479: «Lo cors del senyor rey --- tenia cincta una spasa ab pom, creuera e *gaspa* bé deurada» (§ 60); «el rey calçava unes sabates de vellut argentat ab *guaspes* de vellut negre», id. (*CoDoACA* xxvii, 199); «foren pesades les gornicions d'argent de les dites spases --- eren les pessets que s'segueixen: primo, dos brocals, dues foxes e dues *gaspes* ---», Bna., a. 1485 (*Homen. a Rubió i Lluch* II, 556); també en un doc. de l'arxiu de la confraria de guarnidors d'espasa (que cita Careta, *Barbr.*, p. 99, i que no deu ser gaire posterior).

La primera documentació literària és en JRoig, que ho aplica a una cerimònia jueva referent a certs bastons del culte judaic, quan ens conta que Jesús, a l'Església cristiana, li estalvià: «los sacrificis, / alisos pans, / bastó en mans, / al immolar, / *guaspes* tallar, / les cerimònies / e quèrimònies / ja malastrugues --- / ell desechà / e rebujà» (*Spill*, v. 1358): el prepuçí és, doncs, la *guaspa* de...!

Ha seguit usant-se fins avui, i entrà aviat en la tradició lexicogràfica: OPou el tradueix pel ll. *contus* en general (que s'aplicava a la llança, venable etc.) i després l'aplica en particular a la *daga* (*TbPu.*, 173), i en diccs. posteriors del Princ., del P. Val. («*guaspa* de spasa: *contera*», Sanelo II, 27r1) i de les Illes («*guaspa*: *contera*, *bouterolle*, *contus*», FebrCard., 345); MrnVayreda el posà com a terme vulgar d'un bandoler amb sentit figurat de 'seient = cul': «com vegés que jo no m'assossegava gens, ni era senyor de la ràbia que m'arborava, se m'encarà, afegint: —Tu, minyó, passa a fora, i vés a refrescar-te la *gospa* a la bassa, qu'aquí ja hi estàs de massa»² Però es manté

Guarona, V. *gorra* *Guasardó*, *guasardonar*, V. 60